

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Vijfde zondag in de veertigdagentijd

Ezechiël 37, 12-14 • Psalm 130 • Brief aan de Romeinen 8, 8-11 • Johannes 11, 1-45

Leven sterker dan de dood

VIJFDE en laatste etappe van de oudtestamentische heilsgeschiedenis is het uitzicht op herstel na de Babylonische ballingschap, vandaag belicht door een tekst uit de profeet Ezechiël. De tekst volgt meteen op een groots visioen van de profeet. Hij ziet een vallei vol doodsbeenderen. Ze worden beziend door Gods levensadem. De beenderen voegen zich aaneen en worden bekleed met vlees en huid. Ze komen tot leven en gaan op hun voeten staan: een onafzienbare menigte. In de tekst die we vandaag lezen, verschuift het beeld enigszins. Het gaat nu niet meer over beenderen die onbegraven bleven liggen, maar over graven die geopend worden en waaruit de doden opstaan.

Het gaat in deze teksten om beeldspraak. In het vers dat onmiddellijk aan de lezing voorafgaat, geeft de profeet zelf de verklaring: „Deze beenderen zijn het volk Israëel; bij hen leeft de gedachte: onze beenderen zijn verdord, onze hoop is vervlogen, het is met ons gedaan.” Het volk in ballingschap is zwaar ontmoedigd, zij zijn als doden. De profeet spreekt hun moed in. De Eeuwige zal hun zijn geest schenken, Hij zal hen doen herleven en hen terugvoeren naar hun land.

Over nieuw, waarachtig leven gaat ook de evangelielezing, het lange verhaal over de opwekking van Lazarus. Het belangrijkste in dit verhaal is niet het gegeven dat Lazarus uit zijn graf opstaat, maar het gesprek tussen Jezus en Marta. Dat centrale gedeelte vormt het hoogtepunt van het verhaal. Het beschrijft hoe Marta groeit in het geloof.

Marta heeft vertrouwen in Jezus, daarom gaat zij Hem tegemoet: „Heer, als Gij hier waart geweest (...) Maar zelfs nu weet ik, dat wat Gij ook aan God vraagt, God het u zal geven.” Jezus beantwoordt dat vertrouwen met een belofte: „Uw broer zal verrijzen.” Die uitspraak is dubbelzinnig. Marta ziet er slechts de bevestiging in van het geloof dat zij met de meeste joden deelt, namelijk dat de rechtvaardigen zullen verrijzen op het einde der tijden. Maar Jezus bedoelt veel meer. Dat blijkt uit het vervolg van het gesprek, dat tot hiertoe nogal onpersoonlijk was, maar nu van toon verandert. „Ik ben de verrijzenis en het leven”, zegt Jezus. „Wie in Mij gelooft, leeft, ook al is hij gestorven (...) Geloof je dit?” En Marta antwoordt: „Ja, Heer, ik geloof vast dat Gij de Messias zijt, de Zoon Gods, die in de wereld komt.” Daarmee spreekt zij een volledige geloofsbelijdenis uit en ‘verrijst’ zij zelf tot eeuwig leven – dat wil zeggen het waarachtige, volle leven.

Jezus ontkent de opstanding van de doden niet, integendeel. Hij verlegt wel de klemtoon. Het voornaamste is niet het biologische leven of de verrijzenis van het lichaam. Het wezenlijke is dat Jezus zelf het ware leven is, en dat Hij het schenkt aan wie in Hem gelooft. Wie in Jezus gelooft, ontvangt – nu al – het ware leven. Aan dat leven kan zelfs de dood geen einde maken. Het feit dat Lazarus, op het woord van Jezus, levend uit zijn graf tevoorschijn komt, is niets anders dan een zichtbaar teken van de openbaring van het leven waaraan Marta deel heeft gekregen, en met haar allen die in Jezus geloven.

In dit verhaal openbaart Jezus zich als degene die het ware leven schenkt, vlak vóór Hij zelf de nacht van de dood zal ingaan. De dreiging van Jezus' gewelddadige dood is volop in het verhaal aanwezig. Jezus wordt er geconfronteerd met de nacht, de dood, het graf, de grafsteen die de grafkelder afsluit, de windsels... Het verhaal vormt een voorafbeelding van wat Jezus zelf te wachten staat. Maar juist in dit dieptepunt wordt Gods heerlijkheid openbaar. Geconfronteerd met de dood van zijn vriend Lazarus, openbaart Jezus zich als de verrijzenis en het leven. En in het sterven van Jezus zelf, teken van zijn liefde tot het uiterste, zal blijken dat die liefde de dood overwint.

De woorddienst van deze zondag vestigt onze aandacht op de levende God, die niet de dood maar het leven wil. In Jezus zien wij dat Gods heerlijkheid de dood overwint. De krachten van de dood, ofschoon ze zich voortdurend in onze wereld laten gelden, zullen nooit het laatste woord krijgen. En wij worden opgeroepen om ons, zoals Jezus, met alle mogelijke middelen te verzetten tegen de krachten van de dood, en te kiezen voor het leven.

PAUL KEVERS

VIJFDE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD - 9 maart 2008

Eerste lezing *Ezechiël 37, 12-14*

Zo spreekt God de Heer: „Ik ga uw graven openen; in massa's zal Ik u uit uw graven wegvoeren en u brengen naar de grond van Israël. En wanneer Ik dan uw graven geopend heb, en u in massa's zal hebben weggevoerd uit uw graven, zult Gij weten dat Ik de Heer ben. Mijn geest zal Ik over u uitstorten en gij zult leven; Ik zal u vestigen op uw eigen grond en gij zult weten dat Ik de Heer ben: wat Ik zeg, dat volbreng Ik!” Zo luidt de godsspraak van de Heer.

Tweede lezing *Brief aan de Romeinen 8, 8-11*

Broeders en zusters,

Zij die zelfzuchtig leven, kunnen God niet behagen. Maar uw bestaan wordt niet beheerst door de zelfgenoegzaamheid, maar door de Geest, omdat de Geest van God in u woont.

Zou iemand de Geest van Christus niet hebben, dan behoort hij Hem niet toe. Als Christus in u is, blijft wel uw lichaam door de zonde de dood gewijd, maar uw geest leeft, en als de Geest van God die Jezus van de doden heeft opgewekt, in u woont, zal hij die Christus Jezus van de doden heeft doen opstaan, ook uw sterfelijk lichaam eenmaal levend maken door de kracht van zijn Geest, die in u verblijft.

Evangelie Johannes 11, 1-45 (hier in de korte versie 3-7.17.20-27.33b-45)

In die tijd stuurden de zusters van Lazarus aan Jezus de boodschap: „Heer, hij die Gij liefhebt, is ziek.” Toen Jezus dit hoorde, zei Hij: „Deze ziekte voert niet tot de dood, maar is om Gods glorie, opdat de Zoon Gods er door verheerlijkt moge worden.”

Jezus hield veel van Marta, haar zuster en Lazarus. Toen Hij dan ook hoorde dat Lazarus ziek was, bleef Hij weliswaar nog twee dagen ter plaatse, maar daarna zei Hij tot zijn leerlingen: „Laat ons weer naar Judea gaan.”

Bij zijn aankomst bevond Jezus dat Lazarus al vier dagen in het graf lag.

Zodra Marta hoorde dat Jezus op komst was, ging zij Hem tegemoet; Maria echter bleef thuis.

Marta zei tot Jezus: „Heer, als Gij hier waart geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn. Maar zelfs nu weet ik dat wat Gij ook aan God vraagt, God het U zal geven.” Jezus zei tot haar: „Uw broer zal verrijzen.” Marta antwoordde: „Ik weet dat hij zal verrijzen bij de verrijzenis op de laatste dag.” Jezus zei haar: „Ik ben de verrijzenis en het leven. Wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is het gestorven, en ieder die leeft in geloof aan Mij, zal in eeuwigheid niet sterven. Gelooft gij dit?” Zij zei tot Hem: „Ja, Heer, ik geloof vast dat Gij de Messias zijt, de Zoon Gods, die in de wereld komt.”

Toen doorliep Hem een huivering en diep ontroerd sprak Jezus: „Waar hebt gij hem neergelegd?”

Zij zeiden Hem: „Kom en zie, Heer.” Jezus begon te wenen, zodat de joden zeiden: „Zie eens hoe Hij van hem hield.” Maar sommigen onder hen zeiden: „Kon Hij, die de ogen van een blinde opende, ook niet maken dat deze niet stierf?” Bij het graf gekomen overviel Jezus opnieuw een huivering.

Het was een rotsgraf en er lag een steen voor. Jezus zei: „Neemt de steen weg.” Marta, de zuster van de gestorvene, zei Hem: „Hij riekt al, want het is reeds de vierde dag.” Jezus gaf haar ten antwoord: „Zei Ik u niet, dat als gij gelooft ge Gods heerlijkheid zult zien?” Toen namen ze de steen weg. Jezus sloeg de ogen ten hemel en sprak: „Vader, Ik dank U dat Gij Mij verhoord hebt. Ik wist wel, dat Gij Mij altijd verhoort, maar omwille van het volk rondom Mij heb Ik dit gezegd, opdat zij mogen geloven, dat Gij Mij gezonden heb.” Na deze woorden riep Hij met luide stem: „Lazarus, kom naar buiten!” De gestorvene kwam naar buiten, voeten en handen met zwachtels gebonden en met een zweetdoek om zijn gezicht. Jezus beval hun: „Maakt hem los en laat hem gaan.” Vele joden, die naar Maria waren gekomen en zagen wat Hij gedaan had, geloofden in Hem.